

**WYCHOWAĆ
CZŁOWIEKA
MĄDREGO**

KOMUNIKAT O EFEKTACH KOŃCOWYCH PROJEKTU

**PN. „WYCHOWAĆ CZŁOWIEKA MĄDREGO”
REALIZOWANEGO PRZEZ
TOWARZYSTWO EDUKACJI OTWARTEJ
W OKRESIE OD LISTOPADA 2016 R. DO GRUDNIA 2018 R.**

I. UCZESTNICY PROJEKTU, W TYM:

BENEFICJENCI:

76 PLACÓWEK OŚWIATOWYCH Z TERENU CAŁEGO KRAJU
64 SZKOŁY WSZYSTKICH TYPÓW, 6 MŁODZIEŻOWYCH OŚRODKÓW WYCHOWAWCZYCH ORAZ 6 MŁODZIEŻOWYCH OŚRODKÓW SOCJOTERAPII WG PRZYJĘTEGO WSKAŹNIKA PROJEKTOWEGO;
OSTATECZNIE LICZBA TA, W ODNIESIENIU DO SZKÓŁ, **WYNIOSŁA 79**

1368 NAUCZYCIELI NOMINALNIE WG PRZYJĘTEGO WSKAŹNIKA PROJEKTOWEGO; REALNIE W KURSIE TUTORSKIM UCZESTNICZYŁO **1618 NAUCZYCIELI**

9576 UCZNIÓW NOMINALNIE WG PRZYJĘTEGO WSKAŹNIKA PROJEKTOWEGO;
REALNIE **10 240 UCZNIÓW ZOSTAŁO OBJĘTYCH OPIEKĄ TUTORSKĄ**

REALIZATORZY ZADAŃ PROJEKTOWYCH, W TYM:

10 OSOBOWY ZESPÓŁ ZARZĄDZAJĄCY

65 TRENERÓW SZKOLENIOWCÓW W ZAKRESIE METODY TUTORINGU, KTÓRZY PRZYGOTOWALI NAUCZYCIELI DO PRACY TATORSKIEJ

26 SUPERWIZORÓW DS. KONSULTACJI DYREKTORSKICH ORAZ WSPIERANIA PROCESU WDRAŻANIA TUTORINGU W PLACÓWKACH POPRZEZ SUPERWIZJE INDYWIDUALNE I ZESPOŁOWE DLA NAUCZYCIELI-TUTORÓW

II. STOPIEŃ REALIZACJI ZAKŁADANYCH CELÓW PROJEKTU:

Sukcesywna i zgodna z założeniami realizacja zadań ujętych w projekcie, pozwoliła osiągnąć w pełni wszystkie cele, które zostały skwantyfikowane i opisane w przyjętych wskaźnikach projektowych, określających liczbę szkół/placówek, nauczycieli oraz uczniów przewidywanych do udziału w projekcie. Badania ewaluacyjne przeprowadzone przez profesjonalny zespół badawczy złożony z pracowników naukowych UJD w Częstochowie, Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z Lublina, Uniwersytetu Opolskiego oraz Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego, wskazały na **skuteczność tutoringu we wzmacnianiu kompetencji społecznych i emocjonalnych uczniów, ich poczucia własnej wartości oraz ich wiary we własne**

możliwości i realizację życiowych celów, uwzględniających indywidualne zdolności, predyspozycje, talenty, zainteresowania oraz specyficzne potrzeby uczniów. A ponadto wykazały, że metoda tutoringu, tworząc spersonalizowane relacje pomiędzy podopiecznym i tutorem, może się stać istotnym **czynnikiem chroniącym ucznia przed podejmowaniem ryzykownych zachowań oraz fundamentem działalności profilaktycznej w szkole.** Dzięki autentycznej uważności na drugiego człowieka oraz postawie dialogu, tutoring może sprzyjać wyzwalaniu samodzielności i odpowiedzialności podopiecznego.

III. EFEKTY PROJEKTU W UJĘCIU STATYSTYCZNYM ORAZ WG WYBRANYCH, REPREZENTATYWNYCH OPINII BENEFICJENTÓW

(NA PODSTAWIE RAPORTU KOŃCOWEGO Z EWALUACJI PROJEKTU)

Wyniki przeprowadzonych badań i analiz wyraźnie wskazują, że tutoring został przyjęty w zdecydowanej większości placówek bardzo dobrze, spotykając się z aprobatą znaczącego odsetka nauczycieli, uczniów/wychowanków, dyrektorów placówek uczestniczących w projekcie oraz rodziców, o czym przekonują zaprezentowane poniżej procentowe dane statystyczne oraz wyrażone przez beneficjentów opinie i komentarze o wdrażanym w ich placówkach tutoring, które zostały zebrane w trakcie przeprowadzonych badań:

NAUCZYCIELE:

ODSETEK NAUCZYCIELI, KTÓRZY WYRAZILI POZYTYWNE OPINIE O TUTORINGU SZKOLNYM ORAZ PROJEKCIE WYNIÓSŁ **75,2%** OGÓŁU BADANYCH UCZESTNIKÓW, **22%** MIAŁO WIĘKSZE LUB MNIJSZE WĄTPLIWOŚCI CO DO WPROWADZONEGO WDROŻENIA, A TYLKO **2,8%** WYPOWIEDZIAŁO SIĘ NEGATYWNIE.

„Tutoring w mojej szkole zmienił podejście nauczycieli do uczniów. Z moich obserwacji wynika, że relacje między nauczycielami a uczniami poprawiły się, stały się bardziej życzliwe, ludzkie”

„W tym roku liczba zachowań agresywnych dzieci w szkole jest mniejsza, niż w latach ubiegłych”

„Tutoring w mojej szkole daje widoczne efekty. Jest to doskonałe narzędzie pracy z uczniami, budowania dialogu i koncentracji na uczniu”

Jednocześnie, zarówno wśród opinii ambiwalentnych, jak i negatywnych, zdecydowana większość odnosiła się do spraw natury logistycznej, głównie sposobu wdrażania tutoring w szkole i umieszczenia go w jej stosunkowo mało elastycznej strukturze organizacyjnej, a także dodatkowego, głównie czasowego, obciążenia nauczycieli obowiązkami, związanymi z pełnieniem funkcji tutora oraz problemami związanymi z gratyfikacją finansową za tę pracę. Kwestie te nie wynikały z założeń projektowych i pozostawały do rozstrzygnięcia i ustalenia przez samych beneficjentów, nie zostały więc ujęte we wskaźnikach projektu.

UCZNIOWIE:

WŚRÓD UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH PRZEWAŻAŁY OPINIE POZYTYWNE, KTÓRYCH BYŁO **70,3 %**. JEDNOCZEŚNIE OPINII NEGATYWNYCH BYŁO **12,35%**, A **15,65%** TO OPINIE AMBIWALENTNE, W KTÓRYCH UCZNIOWIE ZAWARLI ZARÓWNO POZYTYWNE, JAK I NEGATYWNE ASPEKTY SPOTKAŃ TUTORSKICH.

Wśród najbardziej charakterystycznych opinii pozytywnych w tej grupie uczniów, znalazły się:

„Współpraca z moim tutorem pomogła mi w nawiązywaniu kontaktu z innymi. Stałem się bardziej samodzielny. Bardziej zintegrowałem się z klasą”

„Bezpieczeństwo, pewność w sobie i patrzenie z innej strony na świat”

„Myślę, że to dobry pomysł, ponieważ dzieci mogą się rozwijać i kontynuować swoje pasje”

„Rozmowa i dobry czas:)”

UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH RÓWNIEŻ W ZDECYDOWANEJ WIĘKSZOŚCI POZYTYWNI OCENILI RELACJE Z TUTOREM ORAZ OGÓLNIĘ WPROWADZENIE TUTORINGU W ICH SZKOŁACH. ODSETEK OCEN POZYTYWNYCH BYŁ JESZCZE WYŻSZY I WYNIÓSŁ W TEJ GRUPIE 74,0%. AMBIWALENTNĄ POSTAWĘ WOBEC TEJ ZMIANY WYRAZIŁO 12,5%, A TYLKO 1,3% STANOWIŁY OPINIE NEGATYWNE.

Uczniowie tego etapu edukacyjnego najczęściej wskazywali na to, że dzięki tutoringowi mogli lepiej poznać samych siebie, uzyskać wsparcie i pomoc w podejmowaniu decyzji i porozmawiać z życzliwą osobą dorostą o swoich problemach i ważnych w danym momencie sprawach oraz, co ważne, odnajdywać się w nowej szkolnej rzeczywistości i nawiązywać lepsze relacje z rówieśnikami. Generalnie podkreślany był wątek, że tutoring stanowi bardzo wartościowy element życia szkolnego.

Do charakterystycznych opinii w tej grupie uczniów należały:

„Pomógł mi otworzyć się na nowe sposoby nauki, dał motywację”

„Dzięki tutorowi miałem większą motywację na poprawianie swoich ocen z przedmiotów, z którymi sobie nie radziłem”

„Pomaga uczniom w odnalezieniu się w szkole”

„Wsparcie, to, że mogłam porozmawiać z nim (tutorem) o wszystkim”

RODZICE:

WŚRÓD RODZICÓW UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH ODSETEK OCEN POZYTYWNYCH WYNIÓSŁ 75,2%, 12,7% TO WYPOWIEDZI NEGATYWNE, A 12,1% TO OCENY MAJĄCE AMBIWALENTNY CHARAKTER.

Wśród wyrażonych przez rodziców ocen pozytywnych za najbardziej reprezentatywne można uznać poniższe:

„Uważam, że indywidualna praca nauczyciela z uczniem jest bardzo potrzebna i w szkołach jest jej zdecydowanie za mało”

„Motywuje do rozwoju, zachęca do poszukiwań. Dzięki doskonałemu tutorowi, syn nie tylko wzbogacił swoją wiedzę, ale także zyskał większą świadomość swoich mocnych stron”

JESZCZE WIĘKSZY ODSETEK OPINII POZYTYWNYCH ODNOSI SIĘ DO RODZICÓW UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH, WŚRÓD KTÓRYCH AŻ 91,3% WSZYSTKICH BADANYCH UDZIELIŁO POZYTYWNYCH INFORMACJI ZWROTNYCH. ZNALAZŁY SIĘ W NICH OPINIE CHWAŁĄCE PROJEKT Z UWAGI NA INDYWIDUALNE PODEJŚCIE DO UCZNIĄ, MOBILIZACJĘ DO PRACY I WYZWALANIE W UCZNIACH CHĘCI DO PODEJMOWANIA NOWYCH WYZWAŃ. RODZICE UPATRUJĄ W TUTORZE OSOBĘ, KTÓRA WSPÓLNIE Z NIMI DBA O DOBRO ICH DZIECI.

Oto przykładowe wypowiedzi:

„Tutoring to doskonała forma współpracy rodziców, wychowanków i wychowawców. Daje możliwość wymiany wspólnych spostrzeżeń, uwag na temat podopiecznych, ich sukcesów, porażek, zainteresowań”

„Myślę, że tutoring w pozytywny sposób mobilizuje syna do pracy, podnosi poziom odpowiedzialności za siebie i w związku z tym, samodzielności. Kontakt z tutorem, który jest w zasadzie osobą z zewnątrz, tj., spoza rodziny, jest bardziej motywujący. Według mnie młoda osoba czuje się traktowana poważnie i z uwagą - czuje, że jest ważna nie tylko dla najbliższych”

WYCHOWANKOWIE
MOW ORAZ MOS:

WŚRÓD WYCHOWANKÓW MOW ORAZ MOS, AŻ 79,6% POZYTYWIE OCENIŁO WPROWADZENIE TUTORINGU DO ICH PLACÓWKI. JEDNOCZEŚNIE OCEN NEGATYWNYCH BYŁO TYLKO 4,7%.

JEST TO NAJLEPSZY WYNIK SPOŚRÓD WSZYSTKICH PLACÓWEK OBJĘTYCH BADANIAMI. W SWOICH OPINIACH WYCHOWANKOWIE WSKAZUJĄ NA OGROMNE WSPARCIE, JAKIEGO DOŚWIADCZALI ZE STRONY TUTORÓW, KTÓRE POZWOLIŁO IM NAUCZYĆ SIĘ MÓWIĆ O SOBIE, SWOICH PROBLEMACH, RADZIĆ SOBIE Z NIMI. TUTOR BYŁ DLA NICH OSOBĄ, NA KTÓRĄ MOGĄ LICZYĆ, PRZY KIM CZUJĄ SIĘ WAŻNI I ZAOPIEKOWANI.

Oto przykładowe wypowiedzi:

„Po raz pierwszy mam okazję czuć się ważnym, indywidualne rozmowy są okazją do szukania dobrych cech w sobie i fajne to jest”

„Zauważyłem, że komuś na mnie zależy”

„Jestem systematycznie motywowany do pracy i słyszę ... Dasz radę”

„Współpraca z moim tutorem dała mi dużo do myślenia i wiem, co powinnam robić, a czego nie! Wiem, co robić w różnych momentach i jak się zachować, lecz także, jak rozmawiać z kimś bez wulgaryzmów i bluźnienia. Po rozmowach z nim, potrafię rozmawiać z innymi kontrolując swoje emocje, a tego bardzo potrzebowałam”

Ponadto badani zwracali też uwagę na to, że stali się bardziej pewni siebie i otwarci, potrafią budować relacje z innymi, co pozwala im lepiej komunikować się z rówieśnikami i rodzicami. W wypowiedziach niektórych wychowanków pojawiał się też wątek pomocy w osiąganiu celów edukacyjnych, ale mimo wszystko najistotniejsze dla nich jest to, że spotkania tutorskie pozwoliły im uwierzyć w siebie i dały siłę do podjęcia aktywności w kierunku zmian.

WYCHOWCY
MOW ORAZ MOS:

WŚRÓD WYCHOWAWCÓW I NAUCZYCIELI MOW-ÓW I MOS-ÓW, AŻ **81%** BYŁO POZYTYWNIENIE NASTAWIONYCH DO WDROŻENIA, A 19% MIAŁO MIESZANE UCZUCIA. NIE BYŁO ANI JEDNEJ WYPOWIEDZI, KTÓRA BYŁABY CAŁKOWICIE NEGATYWNA. PODKREŚLALI ONI, ŻE TUTORING POPRAWIŁ RELACJE MIĘDZY WYCHOWAWCAMI, NAUCZYCIELAMI A UCZNIAMI, ZWIĘKSZYŁ ZAANGAŻOWANIE W PRACĘ Z WYCHOWANKIEM, PONADTO WZROSŁO ZAUFANIE WYCHOWANKÓW DO NAUCZYCIELI, STALI SIĘ ONI BARDZIEJ OTWARCI I ŻYCZLIWI, ZWIĘKSZYŁO SIĘ ICH POCZUCIE SPRAWCZOŚCI I PEWNOŚCI SIEBIE.

Oto przykładowe wypowiedzi:

Jak się okazało - w zasadzie pracowałam z wychowankami według założeń tutoringów - nawet o tym wcześniej nie wiedząc. Udział w projekcie pozwolił mi jednak spojrzeć krytycznie na swoje przyzwyczajenia, zahamowania i opory oraz dał motywację do zmian"

„Widać efekty po tym, że wychowankowie nie muszą robić negatywnych rzeczy, żeby być zauważonym i porozmawiać przez dłuższą chwilę"

„Tutoring wpłynął na wzrost zaufania wychowanków do nauczycieli, widzą w nich osoby, przed którymi mogą się otworzyć, zaufać, zmniejszają się agresja wśród uczniów"

„Zasady tutoringów powinny być filarem pracy resocjalizacyjnej w MOW. Na plus zmieniły się relacje między kadrą a wychowankami. Nowe horyzonty i nowa, lepsza jakość pracy nauczycieli i wychowawców"

Generalnie trzeba podkreślić, że to właśnie wychowawcy i nauczyciele MOW-ów i MOS-ów w największym stopniu **dostrzegają w tutoringach szansę na wzrost efektywności podejmowanych przez siebie działań i jednocześnie rozwój swoich podopiecznych**. Być może dlatego, że praca z młodym człowiekiem, który trafia do MOW-u i MOS-u jest trudniejsza i bardziej wymagająca, niż z uczniem w szkole, z uwagi na cały bagaż doświadczeń, z którymi przychodzi do ośrodka, a tutoring staje się **niezwykle cennym sposobem na nawiązanie dobrego kontaktu z podopiecznym**, będącego podstawą dalszej pracy.

DYREKTORZY
PLACÓWEK:

W NAJWIĘKSZYM STOPNIU, ZE ZREALIZOWANEGO WDROŻENIA TUTORINGU, ZADOWOLENI BYLI SAMI **DYREKTORZY PLACÓWEK**, CZEGO POTWIERDZENIEM JEST FAKT, ŻE **68 NA 71 (95,8%) PRZEDSTAWICIELI TEJ GRUPY BENEFICJENTÓW** PRZEWIDUJE KONTYNUACJĘ PRACY TATORSKIEJ W SWOJEJ PLACÓWCE, CO STANOWIĆ MOŻE JEDEN Z ISTOTNYCH ELEMENTÓW, POTWIERDZAJĄCYCH TRWAŁOŚĆ EFEKTÓW PROJEKTU WCM.

W uzasadnieniu dyrektorzy wskazywali, że ich zdaniem wprowadzenie tutoringów przyniosło wiele korzyści m.in. w postaci: poprawy relacji panujących w szkole, większego zaangażowania uczniów i nauczycieli w proces kształcenia, zwiększenia wiedzy i umiejętności nauczycieli, stosowania przez nich innowacyjnych metod nauczania, poprawy wizerunku szkoły. Często też potwierdzali, że tutoring odpowiada na potrzeby uczniów, związane z rozwojem, realizowaniem pasji i zainteresowań, niesieniem pomocy w rozwiązywaniu trudności i problemów.

Ponadto wielu dyrektorów podkreślało, że **chęć kontynuacji wdrożenia wyrazili zarówno nauczyciele, uczniowie, jak i rodzice**. Część dyrektorów planowała w nowym roku szkolnym wprowadzenie tutoringów do klas, które teraz nie były nim objęte w projekcie. Z naszych informacji wynika, że tak właśnie się dzieje!

Do najbardziej typowych w tym względzie komentarzy, sformułowanych przez dyrektorów, można zaliczyć:

„Podczas ewaluacji wewnętrznej, większość Tutorów zdecydowała, że chcą prowadzić tutoriale w przyszłym roku szkolnym. Powodem tej decyzji są korzyści, jakie uzyskała szkoła, uczniowie i nauczyciele, m.in. uczniowie są szczęśliwi, że ktoś jest tylko dla nich, poświęca im czas. Nauczyciele podają, że podczas trwania projektu było dla nich ważne, że uczniowie im ufają"

„Chcemy, aby wszyscy nasi nauczyciele i wychowawcy pracowali metodą tutoringów - chcieliśmy tak pracować od początku, więc ten projekt spadł nam, jak z nieba :) Uważamy, że tylko praca oparta na relacji, porozumieniu, zaufaniu ma sens, zwłaszcza w przypadku dzieciaków w MOS-ie"

„Pozwoli to na wzmocnienie relacji między nauczycielami a uczniami, budowanie atmosfery zaufania, otwartości i życzliwości dla innych oraz wzrost poziomu samooceny, odpowiedzialności za wyniki w nauce"

PODSUMOWANIE

Zebrane informacje zwrotne, dane statystyczne oraz przytoczone w komunikacie pozytywne opinie, wyrażone przez zdecydowaną większość uczestników projektu „*Wychować człowieka mądrego*”, wskazują przede wszystkim na **uniwersalizm tutoring** oraz na to, że sprawdza się on we wszystkich typach szkół, a także w placówkach wychowawczych i socjoterapeutycznych. Liczne, bezpośrednie kontakty zespołu projektowego ze wszystkimi placówkami uczestniczącymi w projekcie oraz informacje zawarte w comiesięcznie sporządzanych przez Opiekunów Wdrożenia sprawozdaniach z przebiegu procesu wdrażania tutoring, u wszystkich beneficjentów nie tylko potwierdziły sukcesywne osiąganie przyjętych wskaźników projektowych, ale także przynosiły coś, czego się nie da wyrazić żadną skalą statystyczną czy liczbową, a mianowicie podkreślane przez wielu nauczycieli **przywracanie, dzięki tutoringowi, głęboko pedagogicznego, humanistycznego sensu i wymiaru ich pracy.**

ZESPÓŁ PROJEKTU WCM

PIOTR NITA – koordynator projektu,

IZABELA KOZERA – kierownik projektu,

MARIUSZ BUDZYŃSKI – opiekun merytoryczny projektu,

ADRIANNA SARNAT-CIASTKO – kierownik badań ewaluacyjnych,

DOROTA CICHECKA – specjalista ds. komunikacji ze szkołami,

JOANNA KWIATKOWSKA – specjalista ds. szkoleń w szkołach podstawowych,

DOROTA WOJCIECHOWSKA – specjalista ds. szkoleń w szkołach ponadpodstawowych,

ZOFIA ŚCIEBURA – koordynator kierowników szkoleń,

ELŻBIETA NERWIŃSKA – konsultant ds. MOW i MOS,

ZBIGNIEW ZALEWSKI – specjalista ds. wdrożenia.

W imieniu całego Zespołu Projektu WCM, pragniemy złożyć wszystkim osobom zaangażowanym w realizację projektu, serdeczne podziękowania za aktywny udział w realizacji zakładanych w projekcie zadań i osiągnięcie końcowego efektu, w postaci uzyskania przyjętych celów. Podziękowania te kierujemy do wszystkich dyrektorów szkół i placówek uczestniczących w projekcie, nauczycieli, którzy zdecydowali się na pracę metodą tutorską, uczniów i ich rodziców za zaangażowanie w budowanie relacji tutorskich w szkole, trenerów, którzy przygotowywali nauczycieli do podjęcia nowych wyzwań pedagogicznych, wynikających z bycia tutorem, opiekunów wdrożeń, którzy z pełnym zaangażowaniem towarzyszyli wszystkim szkołom i placówkom w procesie wdrażania tutoring, w całym okresie jego trwania. Osiągnięte wspólnie efekty, mogą być dla nas wszystkich źródłem ogromnej pedagogicznej satysfakcji. Promujemy więc tutoring dla dobra naszych uczniów i pomyślności naszej polskiej szkoły!

Kierujemy również podziękowania i wyrazy wdzięczności do prof. Zbigniewa Pełczyńskiego za wskazanie łączności pomiędzy praktyką nauczycieli z Autorskich Liceów ALA i pracą tutorów na Uniwersytecie Oksfordzkim, dzięki czemu powstał tutoring szkolny; za nieustające inspirowanie i wskazywanie dobrych praktyk oraz za objęcie projektu „Wychować Człowieka Mądrego” swoim honorowym patronatem.

Dziękujemy także Kierownictwu oraz pracownikom merytorycznym Ministerstwa Edukacji Narodowej za sfinansowanie tego projektu, za życzliwość i cenne rady oraz uwagi, które przyczyniły się do sukcesywnej realizacji wszystkich zaplanowanych w projekcie zadań.

Instytut Tutoringu Szkolnego

Placówka Towarzystwa Edukacji Otwartej

(NIP Towarzystwa: 8971604383)

ul. Robotnicza 36 | 53-608 Wrocław

kom. 605 214 236 | e-mail: biuro@tutoring.org.pl

**W 2018 roku wprowadziliśmy tutoring szkolny do 111 szkół w Polsce.
Zmieniamy polską oświatę.**

Wesprzyj nas stałą wpłatą lub jednorazową darowizną na nr konta:
48109024020000000113353834.

Więcej informacji o działalności Instytutu dostępnych jest na stronie Instytutu
www.instytuttutoringuszkolnego.pl | www.tutoring.org.pl
oraz na stronie projektu „Wychować Człowieka Mądrego”
www.tutoringszkolny.pl | facebook.com/tutoringszkolny

Akademia im. Jana Długosza
w Częstochowie

Projekt sfinansowany ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej